

SZÁZÉVES A KOMMUNISTA KIÁLTVÁNY

Írta: Mityin Nikolaj

Száz évvel ezelőtt — 1848 februárjában — jelent meg a Kommunista Kiáltvány, amelyet a proletariátus nagy tanítómesterei: Marx és Engels írtak. Ez a mű, amely az emberi gondolkodás legkiemelkedőbb alkotásaihoz tartozik, egyben a marxizmus programjának lefektetése, a tudományos kommunizmus alapelveinek lángelméjű megfogalmazása és megalapozása.

»Ez a kis könyv — írta Lenin — egész kötetekkel ér fel: szelleme élteti és mozgatja mindmáig a civilizált világ egész szervezett és harcoló proletariátusát.«

Sztálin a Kommunista Kiáltványt a *»marxizmus énekek énekének«* nevezte.

Marx és Engels a tőkés rendszer sírásójaként és a szocialista társadalom megalapítójaként határozta meg a proletariátus világtörténelmi jelentőségű szerepét. Tudományos pontossággal megállapították, hogy a tőkés rendszer csődje elkerülhetetlen és a kommunizmus győzni fog.

Az elmúlt évszázad folyamán a világtörténelem legnagyobb csatáit vívták az egymással szemben álló osztályok. Forradalmak, pusztító háborúk zajlottak le, államok omlottak össze. Ez az évszázad mindenben igazolta Marx és Engels tanításának helyességét. A marxizmus ebben az időszakban a tőkés osztály és csatlósai ádáz ellenállása ellenére, egyik győzelmet a másik után aratta.

A Kommunista Kiáltvány eszméinek fényes diadala az Októberi Szocialista Forradalom győzelme és az oroszországi proletárdiktatúra létrejötte. A földgolyó egyhatod részén a munkásosztály, élén a bolsevik párttal, Marx és Engels műveinek lánglelkű továbbépítői: Leninnel és Sztálinnal, sikeresen teljesítette történelmi küldetését a tőkés rendszer megdöntése és a szocialista társadalom felépítése terén. Harmine éve áll fenn és fejlődik a világ első szocialista állama, az az ország, amely valóra váltotta a tudományos kommunizmus nagy elveit.

Sohasem tündökölt még a marxizmus tanításának igazsága olyan fényesen, mint most, amikor a szocialista szovjet birodalom megmentette a világ civilizációját a német-fasiszta progromlovagoktól és a demokratikus, imperialistaellenes tábor élén halad a békéért és demokráciáért vívott harcban: amikor egyre gyarapodnak és erősödnek a népi demokrácia országai, amelyek kiszakították magukat az imperializmus rendszeréből; amikor a tőkés országokban a kommunista pártok egyre újabb és újabb embermilliókat sorakoztatnak dicsfényvel övezett zászlók alá, olyanokat, akik az imperializmus ellen, a tartós békéért, a demokráciáért és a szocializmusért, a népek egyenjogúságáért és barátságáért harcolnak.

A Kommunista Kiáltványt abban a korszakban fogalmazták meg, amikor már a tőkés rendszer uralkodott Európa legtöbb országában, s

amikor a munkásosztály a széles politikai harc küzdőterére lépett. A munkások fellépése fokozatosan, egyre jobban megszervezett politikai jelleget öltött.

Az elmúlt évszázad harmincas-egyvenes éveiben Angliában magas színvonalra emelkedett a munkásosztály tömegmozgalma: a char-tizmus. A mult század harmincas éveinek elején zajlottak le Franciaországban a lyoni szövőmunkások líres felkelései »Dolgozva élni, vagy harcolva meghalni« jelszó alatt. Ugyancsak a mult század negyvenes éveiben lázadtak fel a sziléziai takácsok Németországban.

A politikai küzdőterre lépett a társadalom új osztálya: a proletáriátus. De akkoriban még nem ismerte fel eléggé történelmi szerepét. nem volt meg a tudományos alapja ahhoz, hogy a felszabadítására irányuló harc feladatait, módszereit és formáit felismerje. Mindezzel Marx és Engels vértette fel a munkásosztályt. A nagy cél — a tőkés rendszer megdöntése és a kommunista társadalom megteremtése, amelyet Marx és Engels jelölt ki a munkásosztály számára, nem holmi utópista elképzelések eredménye volt, hanem a társadalmi fejlődés tudományos elemzésének törvényeiből eredt. Marx és Engels utopiából tudománnyá változtatta a szocializmust. Miután koruk ismereteinek minden kincsét bírták s azokat bírálóan átdolgozták, megalapították a tudományos kommunizmus elméletét. A Kommunista Kiáltvány a marxizmus teljesen megérett műve volt.

»Ebben a műben — írta Lenin — lángelméjű értelmességgel és élnkséggel van körülírva az új világszemlélet, a társadalmi élet teremtését is felölelő következetes materializmus, a dialektika, mint a leg-sokoldalúbb és legmélyebb értelmű tanítás a fejlődésről, az osztályharc elnélete és az új, kommunista társadalom megteremtője, a proletariátus világtörténelmi, forradalmi szerepének elmélete.«

A marxizmus létrejötté valóságos forradalom volt a társadalomtudomány fejlődésében, a bölcészetben, a politikai gazdaságtanban, a történelemben. A tudományos gondolkodás nagy vívmánya volt a történelem materialista értelmezése, amely lerakta a társadalmi élet törvényeinek megteremtéséhez szükséges alapot. Megsemmisítő csapás érte azokat az idealisztikus szemléleteket, amelyek Marx és Engels előtt uralkodtak a történelmi nézetek terén. A proletariátus hatalmas eszmei fegyverhez: a történelem materialista értelmezéséhez jutott. Ez az elmélet megvilágította a társadalmi jelenségek okait, a társadalom fejlődésének törvényeit, az osztályharc szerepét és jelentőségét a társadalomban. Erre az elméletre támaszkodva alapozta meg Marx és Engels a proletariátus nagy történelmi küldetését.

Marx és Engels megmutatta a munkásosztálynak a tőkés bérrabszolgaságból kivezető helyes utat. Az új bölcészeti világnézet — a dialektikus materializmus — létrehozásával, Marx és Engels a dolgozók kezébe adta azt a szellemi fegyvert, amelyre társadalmi felszabadulásukért vívott harcukban szükségük volt. Ők, Marx és Engels, álltak a munkások első nemzetközi szervezetének, a *»Kommunisták Szövetségének«* élén. E szövetség hivatalos programja a Kommunista Kiáltvány volt.

A *»Kommunisták Szövetségének«* második kongresszusa (1847 novemberében), Marx javaslatára, meghirdette: *»Világ proletárijai egyesüljete!*« S ez a felhívás ettől kezdve a nemzetközi proletariátus küldelmének jelszava lett.

Ugyanczen a kongresszuson bizták meg Marxot és Engelst, állítsák össze a szövetség programját, a Kommunista Kiáltványt. A tudományos kommunizmus e halhatatlan alkotása, melyet a törhetetlen forradalmi szellem és vaslogika hat át, mintaképe, a pártszerűségnek a tudományban, kimagasló példája annak, hogyan szolgálja az elmélet a dolgozók felszabadításának ügyét.

Utolérhetetlen erővel tárja fel a Kommunista Kiáltvány a tőkés termelési viszonyok fejlődésének képét, felfedi a tőkés társadalom ki-, kerülhetetlen ellentmondásait, a tőkés rendszer átmeneti jellegét a történelemben. A polgári osztály, széttépve a termelőerők fejlődését megkötő hűbériség bilincseit, új, hatalmas lendületet adott nekik. Azonban a polgárság, miután megteremtette a termelőerők óriási méretű fejlődésének előfeltételeit, a továbbiakban képtelennek bizonyult arra, hogy az általa életrehívott erőkkel megbirkózzék. A tőkés termelési viszonyok hovatovább a termelőerők fejlődésének fékjavó váltak. Felmerültek és egyre fokozódtak a termelőerők és a polgári társadalom termelési viszonyai közötti leküzdhetetlen ellentétek. A tőkés rendszer fejlődésével egyidőben növekedett a proletariátus is. Maga a munkásosztály helyzete a polgári társadalomban egységes és végig következetes forradalmi erővé változtatta a munkásosztályt, olyan erővé, amely képesnek bizonyult arra, hogy végrehajtsa a tőkés termelési rendszer megdöntésének nagy ügyét és felépítse az új, élenjáró társadalmi rendszert: a kommunizmust.

A Kommunista Kiáltvány, amely mélyértelműen, tömören és élénken jellemzi a polgári társadalommal járó ellentmondásokat, a világirodalom legkiválóbb alkotásai közé sorolható. A Kiáltvány lángoló szavakkal bélyegzi meg a tőkés rendszer mérges fekélyeit, kíméletlenül leleplezi azokat a képmutató szólamokat, amelyeket a szabadságról és egyenlőségről puffogatnak el a tőkés uralom alatt. Marx és Engels ostromozza a polgári társadalmat, amelynek alapja: a nép túlnyomó többségének kiszípolozása a jelentékeny kisebbséget alkotó kizsákmányolók által.

A polgárság — mondja többek közt a Kiáltvány — *»nem hagyott meg más kapcsolatot ember és ember között, mint a pusztá érdekét, a rideg »pénzműveletet«. A személyes méltóságot csereértékké oldotta fel és a számtalan sok, oklevelekben biztosított és nehezen szerzett szabadságjog helyébe az egyetlenegy, lelkiismeretlen kereskedelmi szabadságot iktatta. Szóval: a vallási és politikai káprázatokba burkolt kizsákmányolás helyébe a nyílt, szemérmetlen, közvetlen, sivár kizsákmányolást tette.*

Mily időszerűen mekkora erővel hangzanak ezek a haragos szavak a mai imperialista világra alkalmazva! A tőkés országokban, különösen az Amerikai Egyesült Államokban, mint a tőkés rendszer legfőbb támaszpontján a pénzszerzés, a »business« az igazi isten. *»Business«-szé lett minden: a lelkiismeret, a becsület, az emberi méltóság, a családi kapcsolatok, a tudományos alkotómunka. Mindent a »mindenható dollár« mértékével mérnek.*

A Kommunista Kiáltvány megdönthetetlen módon jellemzi az államhatalmat a polgári társadalomban: »A korunkbeli államhatalom — csupán egy bizottság, amely az egész polgári osztály közös ügyeit intézi.« Így írt száz évvel ezelőt Marx és Engels. Az élet pedig mindenben igazolta megítélésüket. A mai polgári állam egyre nagyobb mértékben összenő a tőkés monopóliumokkal, egyre leplezetlenebbé válik a pénzoligarchia, a tőzsdések uralma.

Lenin és Sztálin, kíméletlenül harcolva az opportunizmus minden fajtája ellen, megvédte a proletariátus diktatúrájáról szóló marxi-engelsi eszmét, melyet elméletileg tovább fejlesztettek az imperializmus és a proletárforradalmak korszakának feltételei mellett.

Marx és Engels rámutatott a Kommunista Kiáltványban arra, hogy a proletariátus vezetőereje a forradalmi harcban: a kommunisták. Erejük abban van, hogy a legteljesebben és leghűbben képviselik a proletariátus érdekeit. Erejük abban van, hogy a munkásosztály legharcosabb, legelszántabb csapatát képezik, »elméleti viszonylatban pedig a proletariátus nagy tömegével szemben az az előnyük, hogy tisztában vannak a proletármozgalom feltételeivel, méretével és általános eredményeivel.«

Lenin és Sztálin a proletariátus osztályharcának új feltételeihez viszonyítva alkalmazta Marx és Engels zseniális megállapításait a párt-ról. Ők — Lenin és Sztálin — alkották meg azt az egységes tanítást, amely a pártot mint a proletariátus magasabb osztályszervezetét, mint a hatalomért folytatott harc legfontosabb fegyverét mutatja be. A párt nélkül, mint vezető- és irányítóerő nélkül, lehetetlenné lett volna megvalósítani a szocialista forradalmat, felépíteni a szocialista társadalmat, uélkülsé lehetetlen volna az előrehaladás a kommunizmus felé.

A Kommunista Kiáltvány története — az egész világ proletármozgalma meggátolhatatlan fejlődésének, a marxizmus diadalmas győzelmeinek története.

A 19. század végén és a 20. század elején új korszak kezdődött a történelemben. A tőkés rendszer elérte fejlődésének legmagasabb és utolsó szakaszát: élősködő, rothadó, haldokló tőkés renddé lett. A polgári társadalmat jellemző ellentétek a legvégsőkig kiéleződtek. Az imperializmus az egész vonalon maga után vonta a reakciót, a végletekig fokozódott a néptömegek elnyomása, a polgári országokban egyre nőtt a proletariátus forradalmi hangulata és felháborodása, s a gyarmatokon kezdetét vette a nemzeti felszabadító harc.

Éppen ebben az időszakban fejlődött ki a szociáldemokrata opportunizmus, amely voltaképpen a tőkésügynökségének szerepét töltötte be a munkásmozgalomban. Ekkor láttak napvilágot a »társadalmi békéről« szóló revizionista »tanítások«, ebben az időben hirdették az osztályharcról és a proletárdiktatúráról való lemondást és a marxizmus forradalmi tanítását »ernyedti filiszterkedéssel« és »parlamentari kombinációk«-kal cserélték fel.

Lenin és Sztálin, az opportunizmus ellen harcolva, Oroszországban és a nemzetközi porondon egyaránt, nemcsak megvédték és új életre keltették a marxizmus forradalmi tartalmát, hanem tovább fejlesztették, újabb következtetésekkel és tételekkel bővítették ki, olyanokkal, amelyek megfeleltek a proletár osztályharc új feltételeinek az imperializmus korszakában. *A leninizmus — az imperializmus és a proletárforradalmak korszakának marxizmusa.* Lenin és Sztálin nevéhez fűződik a marxizmus fejlődésében bekövetkezett új korszak, az ő nevükhöz fűződnek a marxizmus világtörténelmi jelentőségű győzelmei.

A leninizmus a minden rangú és rendű opportunistákkal vívott harcokban született és erősödött meg. A Lenin és Sztálin alapította bolsevik párt, az új típusú párt, végérvényesen leverte az opportunistákat, kiűzte őket soraiból. Ezáltal megteremtette sorainak nagyszerű, valóban forradalmi belső egységét és erejét. A bolsevik párt mindenkor szigorúan őrködik a marxi—lenini elmélet eszmei tisztasága fölött, ami a párt világtörténelmi győzelmeinek döntő feltétele.

A Kommunista Kiáltványból kiindulva, továbbfejlesztve a marxizmust, Lenin még 1894-ben, első nagy munkájában: a *»Kik a »nép barátai« és hogyan harcolnak a szociáldemokraták ellen?»* című művében bámulatatosan mély értelemmel jellemezte és taglalta az orosz munkásosztály történelmi szerepét.

»Majd, ha az élen haladó képviselői (tudniillik a párté — a Ford.) — írta Lenin, — elsajátítják a tudományos szocializmus eszméit, az orosz munkás történelmi szerepének eszméjét, ha ezek az eszmék szélesben elterjednek és a munkások körében erős szervezetek jönnek létre, olyanok, amelyek a munkásság mostani elaprózott gazdasági háborúját öntudatos osztályharccá változtatják, — akkor az orosz munkás, valamennyi demokratikus elem élére állva, ledönti az abszolutizmust és elvezeti az orosz proletariátust (a világ proletariátusával együtt), a nyílt politikai harc gygyenes útján, elvezeti a győzelmes kommunista forradalomhoz.«

Igy vázolta fel Lenin lángelméje az orosz munkásosztály útját 54 évvel ezelőtt. Lenin e nyilatkozata a tudományos előrelátás legkiválóbb példáihoz tartozik.

Lenin, miközben Marxnak a proletariátus hegemoniájáról vallott nézeteit fejtegette, megteremtette a város és falu proletár és félproletár elemeinek szövetségére épült szocialista forradalom elméletét. Lenin sokoldalúan megindokolta a polgári demokrata forradalom szocialista forradalomba való átmenetének eszméjét.

Lenin lángeszien elemezte az imperializmus korszakának törvényszerűségeit, felfedte a tőkés országok gazdasági és politikai fejlődésének egyenlőtlenségét az imperializmus alatt. Ez egyenlőtlenség következtében kiéleződnek az imperialista rablók közötti összetűzések a gyarmatokért, a piacokért, a nyersanyagforrásokért, a tőkekihelyezési területekért, iszonyatos imperialista háborúk törnek ki, amelyek a maguk során még jobban gyengítik az imperializmus erőt. Lenin az imperializmus alatti tőkés fejlődés egyenlőtlenségének törvényével korunk egyik legnagyobb jelentőségű felfedezését adta. A szocialista forradalom új elméletével gazdagította a marxizmust azzal a tanítással, hogy a szocializmus győzelme kezdetben csak néhány, sőt egyetlen különálló országban is lehetséges, — de nem lehetséges egyidejűleg az egész világon.

Ez a lenini felfedezés új eszmei fegyverrel vértette fel a bolsevikok pártját, olyan fegyverrel, amely még jobban kibontakoztatta a párt forradalmi kezdeményezését, tevékenységét, harcát a szocialista forradalom győzelméért, a szocializmus győzelméért a szovjet országban.

»Állam és forradalom« című nagyszerű könyvében Lenin visszaállította Marx és Engels tanítását az államról. Az 1905-ös és 1917-es orosz forradalom tapasztalataira támaszkodva, ebben a könyvében s ugyanúgy többi műveiben is, továbbfejlesztette a marxizmus elméletét az államról és a proletariátus diktatúrájáról. Rámutatott arra, hogy a proletárdiktatúra nem lehet mindenki demokráciája. A proletárdiktatúrának »újszerű, demokratikus államnak kell lennie (a proletárok és általában nincstelenek számára) és újszerű diktátori államnak (a tőkés ellen)«. Lenin úgy világította meg a szovjet hatalmat, mint a proletariátus diktatúrájának államformáját. Rámutatott, hogy a proletariátus diktatúrája nem jöhet létre a polgári társadalom békés fejlődésének eredményeként, hanem csupán a proletariátus erőszakos forradalmának eredményeként valósulhat meg s hogy mindenesetre a polgári államgépezet lebontását feltételezi. Meghatározta a munkásosztály szerepét saját államapparátusa létrehozásának ügyében, felfedte a kommunista társadalom fejlődése két szakaszának alapvonásait.

Lenin előkészületeket tett az »Állam és forradalom« második részének megírásához, amelyben az 1905-ös és 1917-es orosz forradalom tapasztalatainak főbb eredményeit akarta felsorolni. Szándékában volt, hogy a szovjet hatalom tapasztalatai alapján kidolgozza és tovább fejleszti az állam elméletét. A halál azonban megakadályozta abban, hogy e feladatát teljesítse. Amire azonban már Leninnek nem volt ideje, azt végrehajtotta Sztálin.

Sztálin, azokra a tapasztalatokra támaszkodva, amelyeket a tőkés országokkal körülvevett szocialista szovjet állam fennállása óta szerzett, megalkotta a szocialista államról szóló egész, befejezett tanítást. Sztálin sokoldalúan elemezte a szocialista állam fejlődésének egyes szakaszait, az állami teendők változásait a helyzet változásaival összefüggően, általánosította a szovjet állam felépítésének minden tapasztalatát és arra a következtetésre jutott, hogy az állam fenntartása a kommunizmusban is szükséges lesz, amennyiben a tőkés környezet továbbra is fennáll.

A szocializmus győzelme a Szovjet Szövetségben, a szocialista rendszer nagy fölénye a tőkés rendszerrel szemben, s ugyanúgy a tőkés rendszer egyre kiélesedő általános válsága, — megannyi beszédes tanúbizonyság a Kommunista Kiáltvány eszméinek diadala mellett, a tőkés termelési módszer bukása és a kommunizmus elkerülhetetlen győzelme mellett.

A Szovjet Szövetségben teljes mértékben valóráváltották, sőt jóval túllhaladták a nagy társadalmi átalakulások programját, azokét az átalakulásokét, amelyeket Marx és Engels jelölt meg a Kommunista Kiáltványban az uralkodó osztállyá vált proletariátus számára.

A Sztálini Alkotmány megszövegezésében Marx—Engels Kommunista Kiáltványának eszméi öltöttek testet. A forradalmi marxizmus fejlődésének egyenes vonala végighaladt Marx és Engels munkáitól azokig a művekig, amelyeket a bolsevizmus megalapozói és a szovjet állam megteremtői: Lenin és Sztálin alkottak meg.

A polgári világ minden reakciósa — a római pápa és Franco, Chur-

chill és De Gaulle, az angol és délamerikai fasiszták, élükön a világoralom mai trónkövetelőjével: az amerikai imperializmussal, — egyesültek most, hogy hajszát indítsanak a kommunizmus ellen. A jobboldali szocialisták: Attlee és Bevin, Renner és Schumann, Blum és Saragat — az imperialista reakció főtámaszaként és ügynökségeként lépnek fel.

A szociálopportunisták azon igyekeznek, hogy a tőkés rendszer életét meghosszabbítsák. Minden színben átfestik azt, különböző eszmei támasztékokat raknak alá, arra törekedve, hogy zavart keltsenek a munkásosztály öntudatában. Kautski »ultra-imperializmusa«, Hilferding »szervezett kapitalizmusa«, MacDonald »konstruktív szocializmusa«, Attlee és Bevin mostanában propagált »demokratikus szocializmusa«, — a munkásosztály árulóinak mindeme »elméletei« egy feladatot, egy célt szolgálnak: támogatni a tőkés bérrabszolgaságot, felfogni az imperializmusra mért csapásokat, eszmeileg szétbomlasztani a munkásosztályt. Csakhogy semmi sem segít rajtuk, semmi sem állhatja útját a kommunizmus győzelmes lépteinek.

Száz évvel ezelőtt tette meg a tudományos kommunizmus az első lépéseket a széles úton. Ma pedig a kommunizmus nagy, legyűrhetetlen erő, melynek zászlaja alatt milliók és milliók küzdenek az imperializmus ellen a világ minden táján.

Bevehetetlen erődként áll a hatalmas Szovjet Szövetség, az az állam, amely felépítette országában a szocializmust és bátor léptekkel halad előre a termelőerők további felvirágoztatásának útján, a kommunizmusba vezető úton. Az imperialistaellenes és demokratikus tábor élén álló Szovjet Szövetség az egész világ szocialista és demokratikus erőinek támasza.

A Szovjet Szövetség mellett állnak a népi demokrácia országai, amelyek kiszakították magukat az imperialista rendszerből. Ezek az országok, hasznosítva a Szovjet Szövetség népeinek harcából adódó tapasztalatokat, saját útjaikon haladnak a szocializmus felé.

A szocializmus és a demokrácia megerősödésének beszédes bizonyítéka az az egyre növekvő tekintély, amelyet a kommunista pártok élveznek világszerte a legszélesebb néptömegek körében. A kommunisták vezetik a harcot a népek nemzeti szabadságáért és függetlenségéért, a társadalmi és nemzeti elnyomás megszüntetéséért. A kommunisták leleplezik a jobboldali szocialista miniszterek népellenes politikáját, akik országuk nemzeti szuverénitását eladják az amerikai imperialistáknak. A néptömegek bizalma a kommunisták iránt egyre nő.

Az imperializmus háterszágai is támadásoknak vannak kitéve. Egyre erősödik a nemzeti felszabadító mozgalom a gyarmati és függő országokban.

S miközben a demokratikus és imperialistaellenes tábor erői egyre gyarapodnak és erősödnek — az imperialista tábor erői egyre jobban gyengülnek. Élesedik a tőkés rendszer általános válsága, a tőkés világ egyre jobban felmorzsolódik a belső ellentétek következtében, ott lebeg fölötte a gazdasági válság veszélye. Az imperialisták új háborúk előkészítésében keresik a kivezető utat. Ámde a háborúra való uszítás óhajától a megvalósításig — óriási a távolság. A szocializmus és a demokrácia egyesült erői túlsúlyban vannak az imperialista reakció erőivel szemben. A tőkés rendszer korszaka vége felé közeledik. A tőkés rendszer feltartóztathatatlanul rohan pusztulása felé, amit látnoki erővel jósolt meg Marx és Engels a Kommunista Kiáltványban.